

Examenul de bacalaureat național 2015

Proba E. d)

Proba scrisă la FIZICĂ

Filiera teoretică – profilul real, Filiera vocațională – profilul militar

- Sunt obligatorii toate subiectele din două arii tematice dintre cele patru prevăzute de programă, adică: A. MECANICĂ, B. ELEMENTE DE TERMODINAMICĂ, C. PRODUCEREA ȘI UTILIZAREA CURENTULUI CONTINUU, D. OPTICĂ
- Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

A. MECHANIKA

Varianta 2

A gravitációs gyorsulás értékéke $g = 10 \text{ m/s}^2$.

I. Írjátok a válaszlapra az 1-5 kérdésekre adott helyes válaszoknak megfelelő betűjelet. (15 pont)

1. Egy ember a mozgólépcső egy fokán áll. A lépcső állandó sebességgel, felfele mozog egy épület két emelete között. Az adott feltételek között kijelenthetjük, egy, az épülethez kötött vonatkoztatási rendszerben, hogy:

- a. az ember összenergiája nő;
- b. az ember mozgási energiája nő;
- c. az ember helyzet energiája állandó marad;
- d. az ember összenergiája állandó marad.

(3p)

2. Az m tömegű anyagi pont v sebességgel mozog. Az anyagi pontra a sebességgel azonos irányú és irányítású F nagyságú erő hat. Az erő által kifejtett mechanikai teljesítmény:

- a. $P = F \cdot v^{-1}$
- b. $P = m \cdot v$
- c. $P = F \cdot m \cdot v$
- d. $P = F \cdot v$

(3p)

3. A rugalmassági modulus mértékegysége az S.I.-ben:

- a. $\text{kg} \cdot \text{m}^{-1} \cdot \text{s}^{-2}$
- b. $\text{kg} \cdot \text{m}^{-2} \cdot \text{s}^{-2}$
- c. $\text{kg} \cdot \text{m}^{-2} \cdot \text{s}^{-1}$
- d. $\text{kg} \cdot \text{m}^{-1} \cdot \text{s}^{-1}$

(3p)

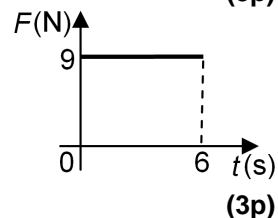
4. Bukarest és London időzónái közötti eltolódás 2 óra. Amikor Bukarestben 2.00 óra van, akkor Londonban 0.00 óra van. Egy repülő helyi idő szerint 19.00 órakor indul Bukarestből, és ugyanazon a napon 20.00 órakor (londoni idő szerint) érkezik Londonba. A két város közötti távolság 2100 km. A repülő átlagsebessége:

- a. 2100 km/h
- b. 1050 km/h
- c. 700 km/h
- d. 420 km/h

(3p)

5. A 3 kg tömegű, nyugalomból induló testre ható erők eredője, az idő szerint a mellékelt grafikon szerint változik. A test sebessége $t = 6 \text{ s}$ időpillanatban:

- a. 3 m/s
- b. 6 m/s
- c. 9 m/s
- d. 18 m/s

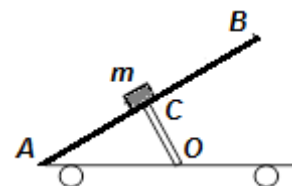

(3p)

II. Oldjátok meg a következő feladatot: (15 pont)

Egy billenőkocsi AB raklapja $d = AB = 4 \text{ m}$ hosszúságú. A raklap közepén egy elhanyagolható méretű, $m = 100 \text{ kg}$ tömegű test található. A raklapot az OC hidraulikus emelő segítségével dőlt helyzetbe hozzák. A C pont az AB raklap közepén található. Megállapítják, hogy akkor, amikor az emelő hossza $OC = 1,5 \text{ m}$ akkor a test egyenletesen csúszik, és az emelő merőleges az AB raklapra.

- a. Ábrázoljátok a test csúszása idején a rá ható erőket.
- b. Határozzátok meg a test csúszása idején a ráható merőleges visszaható erő értékét.
- c. Számítsátok ki a test és a raklap közötti csúszósúrlódási együtthatót.
- d. Határozzátok meg a test gyorsulásának értékét, ha a raklap dőlésszöge a vízszinteshez képest 53° lenne. Ismerjük: $\sin 53^\circ \approx 0,8$.

III. Oldjátok meg a következő feladatot: (15 pont)

Az elhanyagolható tömegű rugalmas szál hossza nyújtatlan állapotban $\ell_0 = 1 \text{ m}$. A szál keresztmetszetének területe $S = 0,5 \text{ cm}^2$. A szál egyik végét a talajtól $H = 3 \text{ m}$ magasan található állványhoz kötjük. A másik végén egyensúlyban található az $m = 2 \text{ kg}$ tömegű felfüggesztett test. Az adott feltételek között a szál hossza $\ell = 1,2 \text{ m}$.

- a. Számítsátok ki a szál rugalmassági állandóját.
- b. Határozzátok meg a szál anyagának E rugalmassági modulusát.
- c. számítsátok ki a test-Föld rendszer gravitációs helyzeti energiáját, feltételezve, hogy a gravitációs helyzeti energia értéke a talaj szintjén nulla.
- d. Elvágjuk a szálát, így a test szabadon esik. Határozzátok meg a test sebességét, amellyel a test a talajra érkezik.

Examenul de bacalaureat național 2015

Proba E. d)

Proba scrisă la FIZICĂ

Filiera teoretică – profilul real, Filiera vocațională – profilul militar

- Sunt obligatorii toate subiectele din două arii tematice dintre cele patru prevăzute de programă, adică: A. MECANICĂ, B. ELEMENTE DE TERMODINAMICĂ, C. PRODUCEREA ȘI UTILIZAREA CURENTULUI CONTINUU, D. OPTICĂ
- Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

B. TERMODINAMIKĂ ELEMEN

Varianta 2

Feltételezzük: Az Avogadro-szám $N_A = 6,02 \cdot 10^{23} \text{ mol}^{-1}$, az egyetemes gázállandó $R = 8,31 \text{ J} \cdot \text{mol}^{-1} \cdot \text{K}^{-1}$.

Az ideális gáz állapotparaméterei között egy adott állapotban a következő összefüggés áll fenn: $p \cdot V = \nu RT$.

I. Írjátok a válaszlapra az 1-5 kérdésekre adott helyes válaszoknak megfelelő betűjelet. (15 pont)

1. Ha a fizikai mennyiségek jelölései megegyeznek a tankönyvekben használt jelölésekkel, akkor a $\frac{p\mu}{RT}$

arányval kifejezett mennyiség mértékegysége az S.I. –ben:

- a. $\text{kg} \cdot \text{m}^3$ b. $\text{kg} \cdot \text{m}^{-3}$ c. kg   d. m^3 **(3p)**

2. Egy adott mennyiségű ideális gáz adiabatikus kiterjedést szenved. Ha a fizikai mennyiségek jelölései megegyeznek a tankönyvekben használt jelölésekkel, akkor a helyes összefüggés:

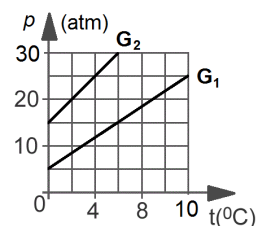
- a. $Q = L$ b. $\Delta U = Q$ c. $L = 0$ d. $Q = 0$ **(3p)**

3. Ha a fizikai mennyiségek jelölései megegyeznek a tankönyvekben használt jelölésekkel, akkor egy anyag C mólhője és a c fajhője közötti arány egyenlő:

- a. μ b. ν c. $\frac{1}{\mu}$ d. $\frac{1}{\nu}$ **(3p)**

4. A mellékelt grafikonon két, G_1 valamint G_2 különböző gáz nyomását ábrázolja a hőmérséklet függvényében. A G_1 gáz hőmérséklete, amikor a nyomása egyenlővé válik a $t = 0^\circ\text{C}$ -on található G_2 gáz nyomásával:

- a. 2°C
b. 4°C
c. 6°C
d. 8°C

(3p)

5. Egy Carnot ciklus során elért szélső hőmérsékletértékek $T_1 = 400 \text{ K}$, valamint $T_2 = 300 \text{ K}$. A Carnot ciklus hatásfoka:

- a. 25%   b. 50%   c. 75%   d. 80%   **(3p)**

II. Oldjátok meg a következő feladatot:

(15 puncte):

Egy vízszintes hengerbe bizonyos mennyiségű nitrogénoxidot NO ($\mu = 30 \text{ g/mol}$) zárnak be. A henger egyik végében könnyű, súrlódásmentes, légmentesen záró dugattyú található. Kezdetben a dugattyú rögzített. A gáz térfogata $V_1 = 4,155 \text{ dm}^3$, nyomása $p_1 = 80 \text{ kPa}$, míg hőmérséklete $T_1 = 300 \text{ K}$. A légnyomás $p_0 = 100 \text{ kPa}$.

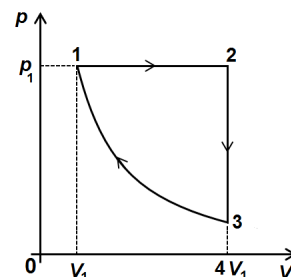
- a. Számítsátok ki a hengerben található gáz tömegét.
b. Határozzátok meg a gáz térfogatát, ha a dugattyút szabadon engedjük, és a gáz hőmérséklete állandó marad.
c. A hengerben található gázt T_2 hőmérsékletre melegítjük, és közben a dugattyú visszakerül eredeti helyzetébe. Határozzátok meg a T_2 hőmérsékletet.
d. Rögzítjük a dugattyút a kezdeti helyzetben és bevezetünk még $m_2 = 2 \text{ g}$ tömegű NO -ot. Határozzátok meg a hengerben található gáz nyomását, ha a hőmérséklete $\Delta T = 25 \text{ K}$ -el nagyobb lesz mint a T_2 hőmérséklet.

III. Oldjátok meg a következő feladatot:

(15 pont)

Egy hőerőgép az ábrán, $p-V$ koordinátarendszerben megadott termodinamikai körfolyamat szerint működik. A munkagáz izochor molhője $C_V = 2R$. A $(3) \rightarrow (1)$ folyamatban a gáz hőmérséklete állandó marad. Ismerve a gáz nyomását és térfogatát a kezdeti állapotban, $p_1 = 8 \cdot 10^5 \text{ N/m}^2$, $V_1 = 0,5 \text{ dm}^3$ és $\ln 2 \approx 0,7$ határozzátok meg:

- a. a gáz által cserélt mechanikai munkát a külső környezettel az $1-2$ folyamatban;
b. a gáz által cserélt hőt a külső környezettel a $3-1$ folyamatban;
c. a gáz belső energiájának változását a 2-es és 3-as állapotok között;
d. a hőerőgép hatásfokát.

Examenul de bacalaureat național 2015

Proba E. d)

Proba scrisă la FIZICĂ

Filiera teoretică – profilul real, Filiera vocațională – profilul militar

- Sunt obligatorii toate subiectele din două arii tematice dintre cele patru prevăzute de programă, adică: A. MECANICĂ, B. ELEMENTE DE TERMODINAMICĂ, C. PRODUCEREA ȘI UTILIZAREA CURENTULUI CONTINUU, D. OPTICĂ
- Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

C. AZ EGYENÁRAM ELŐÁLLÍTÁSA ÉS FELHASZNÁLÁSA

Varianta 2

I. Írjátok a válaszlapra az 1-5 kérdésekre adott helyes válaszoknak megfelelő betűjelet. (15 pont)

1. A fajlagos ellenállás mértékegysége az S.I.-ben:

- a. A   b. V   c. Ω d. $\Omega \cdot m$ (3p)

2. Egy izzót melynek izzószála megszakadt 4,5V elektromotoros feszültségű elemről táplálunk. Az izzó kapcsain a feszültség:

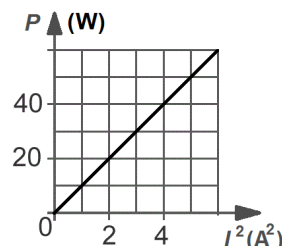
- a. 0V   b. 1,5V   c. 3V   d. 4,5V   (3p)

3. Ha a fizikai mennyiségek jelölései megegyeznek a tankönyvekben használt jelölésekkel, akkor egy vezető ellenállásának meghatározási képlete:

- a. $R = \frac{U}{I}$ b. $R = I^2 \cdot P$ c. $R = U^2 \cdot P$ d. $R = U \cdot I$ (3p)

4. A mellékelt grafikon egy ellenállás által felvett teljesítményt ábrázolja, a rajta átfolyó áramerősség négyzetének függvényében. A feszültség, az ellenállás kapcsain amikor az általa felvett teljesítmény $P = 40 \text{ W}$:

- a. 5 V
b. 10 V
c. 15 V
d. 20 V

(3p)

5. Egy vezetõn áthaladó áramerõsség értéke $I = 2 \text{ A}$. A vezetõ keresztmetszetén $\Delta t = 3$ perc idõintervallum alatt áthaladó töltésmennyiség:

- a. 40 C   b. 50 C   c. 360 C   d. 500 C   (3p)

II. Oldjátok meg a következõ feladatot:

(15 pont)

Egy áramforrástelepet két azonos generátor sorba kapcsolásával kapunk, melyeknek elektromotoros feszültsége $E_1 = E_2 = 50 \text{ V}$. A telep kapcsaira az $R_1 = 40 \Omega$ és $R_2 = 60 \Omega$ ellenállású párhuzamosan kapcsolt, és ezekkel sorosan kapcsolt $R_3 = 20 \Omega$ ellenállású fogyasztóból alkotott áramkört kötünk. Az R_1 ellenálláson áthaladó áram erõssége $I_1 = 1,2 \text{ A}$. Elhanyagolva az összekötõ huzalok ellenállását, számítsátok ki:

- a. az áramforrástelep külsõ áramkörének eredõ ellenállását;
b. a telepen áthaladó áram erõsségét;
c. az egyik generátor belsõ ellenállását;
d. a feszültséget az egyik generátor kapcsain.

III. Oldjátok meg a következõ feladatot:

(15 pont)

Egy égõ foglalatán a következõ névleges értékeket tüntették fel: $0,2 \text{ A}$; $0,5 \text{ W}$. Az égõt egy $E = 4,5 \text{ V}$ elektromotoros feszültségű, és $r = 1 \Omega$ belsõ ellenállású áramforrásról tápláljuk. Ahhoz, hogy az égõ a névleges értékén működjön, vele egy R fogyasztót kötünk sorosan. Számítsátok ki:

- a. az égõ névleges feszültségét;
b. az égõ által $\Delta t = 1$ perc alatt elhasznált elektromos energiát;
c. az R fogyasztó elektromos ellenállását;
d. az áramkör hatásfokát.

Examenul de bacalaureat național 2015

Proba E. d)

Proba scrisă la FIZICĂ

Filiera teoretică – profilul real, Filiera vocațională – profilul militar

- Sunt obligatorii toate subiectele din două arii tematice dintre cele patru prevăzute de programă, adică: A. MECANICĂ, B. ELEMENTE DE TERMODINAMICĂ, C. PRODUCEREA ȘI UTILIZAREA CURENTULUI CONTINUU, D. OPTICĂ
- Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

D. OPTIKA

Varianta 2

Feltételezzük: a fénysebesség légüres térben $c = 3 \cdot 10^8$ m/s, a Planck állandó $h = 6,6 \cdot 10^{-34}$ J · s.

I. Írjátok a válaszlapra az 1-5 kérdésekre adott helyes válaszoknak megfelelő betűjelet. (15 pont)

1. Egy tárgynak, egy lencse által alkotott képe fordított állású és háromszor nagyobb a tárgytól. A fizika tankönyvekben használt egyezményeknek megfelelően, a vonalas nagyítás értéke:

- a. $\beta = -3$ b. $\beta = 9$ c. $\beta = -1/3$ d. $\beta = 1/3$ (3p)

2. Egy katódra λ hullámhosszú, és ν frekvenciájú elektromágneses sugárzás esik, és ez külső fényelektromos hatást hoz létre. A kilépő elektronok maximális mozgási E_c . Az összefüggés amelyik megadja a sugárzás frekvenciájának minimális értékének, amelyik létrehozza a külső fényelektromos hatást:

- a. $\nu_0 = \nu + \frac{E_c}{h}$ b. $\nu_0 = \frac{\lambda}{c} - \frac{E_c}{h}$ c. $\nu_0 = \frac{c}{\lambda} - \frac{E_c}{h}$ d. $\nu_0 = \frac{\lambda}{c} + \frac{E_c}{h}$ (3p)

3. A törésmutató és a fény egy adott közegben mért terjedési sebességnek $n \cdot v$ szorzatával kiszámítható mennyiség mértékegysége az S.I.-ben:

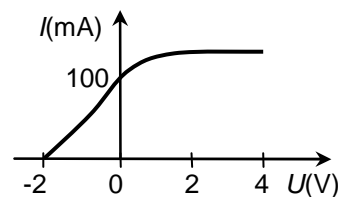
- a. m^{-1} b. m   c. $m^2 \cdot s^{-2}$ d. $m \cdot s^{-1}$ (3p)

4. Egy fénysugár vízből ($n_1 = 4/3$) üvegbe ($n_2 = 3/2$) lép. A beesési szög $i = 30^\circ$. A törési szög értéke:

- a. $r = \arcsin \frac{4}{9}$ b. $r = \arcsin \frac{2}{3}$ c. $r = \arcsin \frac{8}{9}$ d. $r = \arcsin \frac{3}{4}$ (3p)

5. Egy kísérlet során, egy fotocella katódján lejátszódó külső fényelektromos hatást tanulmányozzák. Az áramerősség-feszültség jelleggörbét a mellékelt ábra szemlélteti. A feszültség minimális értékének abszolút értéke melyre egyetlen kilépő elektron sem jut el az anódra:

- a. 0,1V
b. 2V
c. 4V
d. 100V

(3p)

II. Oldjátok meg a következő feladatot:

(15 pont)

Az $y_1 = 2$ cm magas tárgyat az L_1 vékony lencse elé, az optikai főtengelyére merőlegesen, a lencsétől 30 cm távolságra helyezük el. A tárgy képe, a lencsétől 60 cm távolságra található ernyőn jön létre.

- a. Számítsátok ki a lencse fókusz-távolságát.
b. Számítsátok ki a lencse által alkotott kép magasságát.
c. Határozzátok meg az L_1 és egy másik L_2 , $f_2 = -12,5$ cm fókusz-távolságú, vékony, lencse közötti távolságot, úgy, hogy bármelyik, párhuzamos fénynyaláb, amelyik belép a két lencséből alkotott centrált optikai rendszerbe, ugyancsak párhuzamos nyalábként lépjen ki a rendszerből.
d. A c. alpontban használt L_1 és L_2 lencséket illesztjük. Határozzuk meg a kapott optikai rendszer törőképeségét.

III. Oldjátok meg a következő feladatot:

(15 pont)

Egy Young típusú interferencia berendezésben a rések közötti távolság $2\ell = 0,5$ mm. A rések síkjától az ernyőig mért távolság $D = 1$ m. Egy, koherens és monokromatikus fényforrást melynek hullámhossza $\lambda = 500$ nm, a berendezés szimmetria tengelyére, a rések síkjától $d = 20$ cm távolságra helyezük el.

- a. Számítsátok ki a sávköz értékét.
b. Számítsátok ki azon két fényhullám közötti optikai útkülönbséget, melyek egymásrtevődésük következtében a $k = 4$ rendű maximumot hozzák létre.
c. Határozzátok meg az interferenciakép Δx eltolódását, ha a fényforrást $y = 1$ mm távolsággal elmozdítjuk a rések síkjával párhuzamosan és merőlegesen ezekre.
d. Az adott fényforrást kicseréljük egy olyan fehér fényforrással, amelynek színeképhatárai $\lambda_r = 750$ nm és $\lambda_v = 400$ nm. Határozzátok meg azon, különböző hullámhosszú sugárzások számát, amelyek a központi maximumtól $x = 5$ mm távolságra, minimumokat hoznak létre.